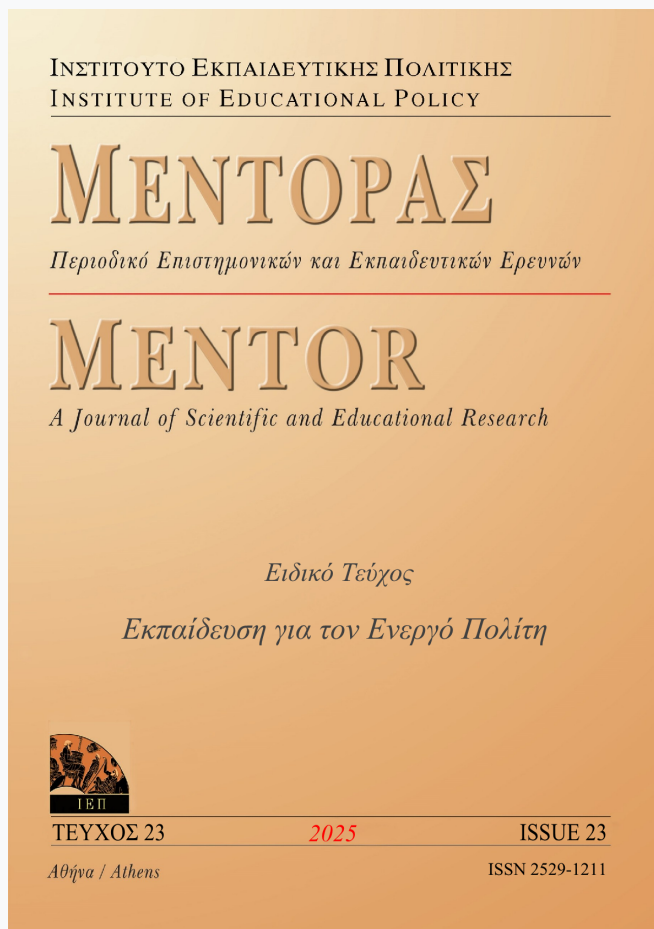

Mentor

Vol 23, No 1 (2025)

Ειδικό Τεύχος. Εκπαίδευση για τον Ενεργό Πολίτη

Η Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας και η Συμβολή της στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Αγλαΐα Ρούκη

doi: [10.12681/mentor.39944](https://doi.org/10.12681/mentor.39944)

To cite this article:

Ρούκη Α. (2025). Η Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας και η Συμβολή της στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Η Χρήση Συνομιλιακών Συνεπαγωγών με τη Βοήθεια Σωμάτων Κειμένων. *Mentor*, 23(1), 6–18.
<https://doi.org/10.12681/mentor.39944>

**Η Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας και η Συμβολή της στη
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση:
Η Χρήση Συνομιλιακών Συνεπαγωγών με τη Βοήθεια
Σωμάτων Κειμένων**

**The Teaching of English and Its Contribution to Intercultural
Education:
The Use of Conversational Implicatures with the Aid of
Corpora**

Αγλαΐα Ρούκη

Δρ. ΕΚΠΑ, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

ΠΕ06- Ράλλειο Πειραματικό Δημοτικό Πειραιά

aglaia.rouki@gmail.com

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την αποτελεσματικότητα της χρήσης σωμάτων κειμένων στη διδασκαλία των συνομιλιακών συνεπαγωγών στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, με έμφαση στη βελτίωση της πραγματολογικής ικανότητας και της πολιτισμικής ευαισθησίας των μαθητών. Στην έρευνα συμμετείχαν 60 μαθητές και μαθήτριες γυμνασίου, που χωρίστηκαν σε πειραματική και ομάδα ελέγχου. Η πειραματική ομάδα χρησιμοποίησε το Corpus of Contemporary American English (COCA) για την ανάλυση αυθεντικών διαλόγων, τη δημιουργία γλωσσικών χαρτών και την εξάσκηση μέσω παιχνιδιών ρόλων. Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική βελτίωση στις επιδόσεις της πειραματικής ομάδας, με αύξηση κατά 28% στις μέσες βαθμολογίες και στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p < 0.01$) σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου. Οι συνεντεύξεις ανέδειξαν αυξημένη κατανόηση της πολιτισμικής διάστασης της γλώσσας και τη θετική μαθητική εμπειρία. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη δυναμική της ενσωμάτωσης σωμάτων κειμένων στη διδασκαλία της αγγλικής, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και την πραγματολογική επάρκεια.

Λέξεις-κλειδιά: Συνομιλιακές Συνεπαγωγές, Σώματα Κειμένων, Πραγματολογική Ικανότητα, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας

Summary

This study examines the effectiveness of using corpora in the teaching of conversational implicatures within the Greek educational context, with a particular focus on enhancing students' pragmatic competence and cultural awareness. The research involved 60 Lower Secondary School students, divided into an experimental group and a control group. The experimental group employed the Corpus of Contemporary American English (COCA) to analyze authentic dialogues, create language maps, and practice through role-playing activities. The results showed a significant improvement in the performance of the experimental group, with a 28% increase in average scores and statistically significant differences ($p < 0.01$) compared to the control group. Interviews highlighted an enhanced understanding of the cultural dimension of language and an overall positive learning experience. The findings underscore the potential of integrating corpora into English language teaching, promoting intercultural education and pragmatic proficiency.

Keywords: Conversational Implicatures, Corpora, Pragmatic Competence, Intercultural Education, English Language Teaching

Εισαγωγή

Η πραγματολογική ικανότητα αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την αποτελεσματική επικοινωνία σε κάθε γλώσσα. Στο πλαίσιο της εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας, όπως τα αγγλικά, η πραγματολογική επάρκεια αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς σχετίζεται με την ικανότητα των μαθητών να αντιλαμβάνονται και να χρησιμοποιούν τη γλώσσα κατάλληλα σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια (Taguchi, 2019). Η πραγματολογική ικανότητα περιλαμβάνει δεξιότητες όπως η κατανόηση των συνομιλιακών συνεπαγωγών (conversational implicatures), οι οποίες αντικατοπτρίζουν τις κοινωνικές νόρμες και τα πολιτισμικά υπονοούμενα που ενυπάρχουν στη γλώσσα.

Η αγγλική γλώσσα κατέχει κεντρικό ρόλο στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, τόσο ως βασικό μάθημα όσο και ως μέσο προώθησης της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου, η εκμάθηση αγγλικών προσφέρει στους μαθητές και στις μαθήτριες πρόσβαση σε νέες πολιτισμικές γνώσεις, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική κατανόηση (Byram, 2021). Ωστόσο, η ανάπτυξη πραγματολογικής επάρκειας συχνά παραμελείτε, παρά τη σημασία της για τη διαπολιτισμική επικοινωνία.

Πραγματολογική Ικανότητα και Διαπολιτισμική Επικοινωνία

Η πραγματολογική ικανότητα είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο που περιλαμβάνει διαφορετικά επίπεδα κατανόησης, τα οποία συνεργάζονται για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική επικοινωνία σε διάφορα πολιτισμικά πλαίσια. Στα βασικά συστατικά της συγκαταλέγονται η γλωσσική επίγνωση, η οποία αφορά την κατανόηση των γραμματικών και λεξιλογικών δομών μιας γλώσσας· η κοινωνική νοημοσύνη, που περιλαμβάνει την ικανότητα αναγνώρισης και ερμηνείας κοινωνικών σημάτων, όπως ο τόνος της φωνής ή οι χειρονομίες· και η πολιτισμική ευαισθησία, που σχετίζεται με την κατανόηση των αξιών, των προτύπων και των προσδοκιών διαφορετικών πολιτισμών.

Αυτά τα επίπεδα αλληλεπιδρούν για να επιτρέψουν στους ομιλητές να κατανοούν και να ερμηνεύουν τη γλώσσα πέρα από το κυριολεκτικό της νόημα, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο οι γλωσσικές πράξεις αποκτούν νόημα μέσα σε συγκεκριμένα πολιτισμικά συμφραζόμενα. Για παράδειγμα, μια απλή έκφραση ευγένειας, όπως το «ευχαριστώ,» μπορεί να ερμηνευθεί διαφορετικά ανάλογα με τον πολιτισμό: σε κάποιες κοινωνίες εκφράζει μια τυπική αναγνώριση, ενώ σε άλλες υποδηλώνει μια πιο βαθιά έκφραση ευγνωμοσύνης ή ακόμα και μια υποχρέωση ανταπόδοσης. Η διαφορά αυτή, όπως υποστηρίζουν οι Ishihara και Cohen (2010), αναδεικνύει τη σημασία της πολιτισμικής ευαισθησίας στη διαμόρφωση πραγματολογικής ικανότητας.

Η έλλειψη πραγματολογικής επάρκειας, δηλαδή της ικανότητας να κατανοεί και να χρησιμοποιεί κάποιος τη γλώσσα με τρόπο που ευθυγραμμίζεται με τα κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα, μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές παρεξηγήσεις. Αυτές οι παρεξηγήσεις δεν περιορίζονται μόνο στην αποτυχία κατανόησης ή έκφρασης συγκεκριμένων μηνυμάτων, αλλά ενδέχεται να προκαλέσουν ευρύτερες δυσκολίες, ιδίως στο πλαίσιο της διεθνούς επικοινωνίας. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, όπου οι διαφορές στη γλωσσική και πολιτισμική ερμηνεία είναι πιο έντονες, οι παρεξηγήσεις μπορούν να υπονομεύσουν την αποτελεσματική συνεργασία και να πλήξουν τις διαπροσωπικές σχέσεις.

Η πραγματολογική διδασκαλία, επομένως, συνδέεται στενά με την κοινωνική και πολιτισμική προσαρμογή, ειδικά σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον όπου οι πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις είναι αναπόφευκτες. Οι μαθητές και οι μαθήτριες που αποκτούν πραγματολογική ευαισθησία είναι καλύτερα εξοπλισμένοι να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε διαπολιτισμικούς

διαλόγους, ενισχύοντας τόσο τις γλωσσικές τους δεξιότητες όσο και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές απαιτήσεις της διεθνούς επικοινωνίας.

Συνομιλιακές Συνεπαγωγές

Οι συνομιλιακές συνεπαγωγές αποτελούν έναν από τους θεμελιώδεις πυλώνες της θεωρίας του Grice (1975) για τη συνεργατική αρχή, η οποία υπογραμμίζει τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των συνομιλητών για την αποτελεσματική επικοινωνία. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οι συνεπαγωγές επιτρέπουν στους ομιλητές να αντλούν μη ρητά διατυπωμένα νοήματα από τα λεγόμενα, ερμηνεύοντας τα συμφραζόμενα και την πρόθεση του συνομιλητή. Αυτός ο μηχανισμός ερμηνείας είναι καίριος για την κατανόηση μηνυμάτων που δεν διατυπώνονται άμεσα, αλλά υπονοούνται μέσα από τη γλωσσική αλληλεπίδραση.

Η κατανόηση των συνομιλιακών συνεπαγωγών, ωστόσο, απαιτεί περισσότερα από μια απλή γνώση της γλώσσας. Εμπλέκει την ικανότητα να ερμηνεύονται πολιτισμικές παραμέτρους, κοινωνικοί κανόνες και οι προσδοκίες που διαμορφώνουν την επικοινωνιακή δυναμική. Όπως επισημαίνει η Thomas (1995), οι γλωσσικοί χρήστες πρέπει να διαθέτουν πολιτισμική επίγνωση ώστε να αποκωδικοποιούν σωστά τα υπονοούμενα νοήματα και να αποφεύγουν τις παρερμηνείες.

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, η κατανόηση των συνομιλιακών συνεπαγωγών από τους μαθητές και τις μαθήτριες αποτελεί μια πρόκληση, ιδιαίτερα όταν αυτές βασίζονται σε πολιτισμικά στοιχεία που είναι ξένα ή ασύμβατα με τις πολιτισμικές εμπειρίες και τις γλωσσικές συμβάσεις της ελληνικής κουλτούρας. Αυτή η δυσκολία αναδεικνύει τη διαφορά ανάμεσα στη γλωσσική γνώση και τη βαθύτερη πραγματολογική ικανότητα, η οποία απαιτεί όχι μόνο την κατανόηση της γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας, αλλά και την ερμηνεία των πολιτισμικών και κοινωνικών παραμέτρων που συνοδεύουν κάθε γλωσσική πράξη.

Συγκεκριμένα, οι μαθητές και οι μαθήτριες στην Ελλάδα συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ερμηνεία εκφράσεων που υπονοούν νοήματα, καθώς αυτές μπορεί να μην ευθυγραμμίζονται με τα γλωσσικά πρότυπα και τις κοινωνικές προσδοκίες που έχουν διαμορφωθεί στο εγχώριο περιβάλλον. Για παράδειγμα, εκφράσεις που βασίζονται σε χιούμορ, ειρωνεία ή έμμεσες αιχμές μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αποκωδικοποιηθούν, εάν οι μαθητές και οι μαθήτριες δεν είναι εξοικειωμένοι/ες με τα πολιτισμικά πλαίσια από τα οποία προέρχονται.

Η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, που παραδοσιακά δίνει έμφαση στη διδασκαλία της γραμματικής και του λεξιλογίου, συχνά παραμελεί την πραγματολογική διάσταση

της γλώσσας. Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στην προετοιμασία για εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας, όπως το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας ή τα διεθνώς αναγνωρισμένα πιστοποιητικά Cambridge και Michigan. Ωστόσο, αυτές οι εξετάσεις, ενώ αξιολογούν σε κάποιο βαθμό την ακρίβεια στη χρήση της γλώσσας, σπάνια περιλαμβάνουν την αξιολόγηση της πραγματολογικής επάρκειας ή την ικανότητα ερμηνείας πολιτισμικών συμφραζομένων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτούν μια περιορισμένη αντίληψη της γλώσσας, η οποία δεν επαρκεί για να ανταποκριθούν σε πιο σύνθετες επικοινωνιακές καταστάσεις, ιδίως σε διεθνή περιβάλλοντα.

Η ενσωμάτωση σωμάτων κειμένων (corpora) στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας μπορεί να προσφέρει μια καινοτόμο λύση σε αυτήν την πρόκληση. Τα σώματα κειμένων περιέχουν μεγάλες συλλογές αυθεντικών γλωσσικών δεδομένων που μπορούν να αναλυθούν για την εξαγωγή πληροφοριών σχετικά με τη χρήση της γλώσσας σε διαφορετικά συμφραζόμενα. Μέσα από την παρουσίαση πραγματικών παραδειγμάτων συνομιλιακών συνεπαγωγών, οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες που σχετίζονται με την κατανόηση των έμμεσων νοημάτων και των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων.

Στην ελληνική εκπαίδευση, η εφαρμογή σωμάτων κειμένων μπορεί να υλοποιηθεί μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων που συνδυάζουν την τεχνολογία με τη γλωσσική διδασκαλία. Για παράδειγμα, οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να εξετάζουν περιπτώσεις συνομιλιακών συνεπαγωγών από αγγλόφωνα σώματα κειμένων, όπως το COCA (Corpus of Contemporary American English), και να συγκρίνουν τη χρήση αυτών των εκφράσεων με αντίστοιχες στα ελληνικά. Τέτοιες δραστηριότητες όχι μόνο ενισχύουν την πραγματολογική κατανόηση αλλά επίσης προάγουν τη διαπολιτισμική επίγνωση, ένα κρίσιμο στοιχείο για την αποτελεσματική επικοινωνία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πολιτισμική Επίγνωση και Εμπειρικές Μελέτες

Η πολιτισμική επίγνωση, ως αναπόσπαστο μέρος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ενισχύεται σημαντικά μέσω δραστηριοτήτων που εκθέτουν τους μαθητές και τις μαθήτριες σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια, διευρύνοντας τις αντιλήψεις τους και καλλιεργώντας την ικανότητά τους να διαχειρίζονται αποτελεσματικά πολιτισμικές διαφορές. Οι δραστηριότητες αυτές δεν αποτελούν απλώς συμπληρωματικά στοιχεία στη γλωσσική διδασκαλία, αλλά είναι

θεμελιώδεις για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επάρκειας, όπως αυτή περιγράφεται από τον Byram (1997), που τονίζει τη σημασία της κριτικής πολιτισμικής συνειδητοποίησης και της δεξιοτήτας να διαπραγματεύεται κανείς νοήματα μεταξύ πολιτισμών.

Η έρευνα των Kecskes (2015) ανέδειξε τη θετική επίδραση των προγραμμάτων ανταλλαγής στη διαπολιτισμική μάθηση, υπογραμμίζοντας ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες που συμμετείχαν σε τέτοια προγράμματα ανέπτυξαν μεγαλύτερη ευαισθησία στις πολιτισμικές διαφορές και ικανότητα να κατανοούν τη σημασία της πολιτισμικής συμφραζόμενης γλώσσας. Παρόμοιες μελέτες, όπως αυτή των Deardorff (2006), καταδεικνύουν ότι η διαπολιτισμική ικανότητα αναπτύσσεται κυρίως μέσα από εμπειρίες που περιλαμβάνουν ενεργή συμμετοχή και αλληλεπίδραση με διαφορετικές πολιτισμικές προοπτικές.

Η ενσωμάτωση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στη διδακτική πρακτική έχει αποδειχθεί αποτελεσματική στην καλλιέργεια πολιτισμικής επίγνωσης. Οι συζητήσεις για πολιτισμικά ζητήματα παρέχουν ένα ασφαλές περιβάλλον στους μαθητές και στις μαθήτριες για να εκφράσουν τις απόψεις τους και να εξετάσουν διαφορετικές οπτικές. Για παράδειγμα, η μελέτη των Göbel και Helmke (2010) υποστηρίζει ότι οι ομαδικές συζητήσεις για κοινωνικά και πολιτισμικά θέματα αυξάνουν τη διαπολιτισμική ενσυναίσθηση και ενθαρρύνουν την ανάπτυξη κριτικής σκέψης.

Η ανάλυση λογοτεχνικών κειμένων, όπως προτείνεται από τους Kramersch και Kramersch (2000), παρέχει μια πολυδιάστατη προσέγγιση στην κατανόηση πολιτισμικών πλαισίων, καθώς τα λογοτεχνικά έργα αποτελούν συχνά αντανάκλαση των κοινωνικών, ηθικών και ιστορικών αντιλήψεων ενός πολιτισμού. Για παράδειγμα, η μελέτη της λογοτεχνίας από διαφορετικούς πολιτισμούς επιτρέπει στους μαθητές και στις μαθήτριες να συγκρίνουν πολιτισμικές αξίες, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική τους ευαισθησία (Romero-Trillo, 2002)

Τα παιχνίδια ρόλων (role-playing), από την άλλη πλευρά, ενισχύουν τη διαδραστική μάθηση και την πρακτική κατανόηση της πολιτισμικής δυναμικής. Η έρευνα των Byram and Wagner (2018) τονίζει ότι τα παιχνίδια ρόλων παρέχουν στους μαθητές και στις μαθήτριες την ευκαιρία να υιοθετήσουν διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες, να διαχειριστούν ρεαλιστικά σενάρια και να αναπτύξουν στρατηγικές επικοινωνίας που λαμβάνουν υπόψη πολιτισμικές διαφορές. Παρόμοιες δραστηριότητες, όπως οι προσομοιώσεις και οι διαπολιτισμικές ανταλλαγές μέσω ψηφιακών μέσων, έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικές στην καλλιέργεια πραγματολογικής και πολιτισμικής επίγνωσης (Chun, 2011).

Η αποτελεσματικότητα των παραπάνω δραστηριοτήτων βασίζεται στη θεωρία της κοινωνικής μάθησης του Vygotsky (1978), η οποία τονίζει τη σημασία της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στη διαδικασία μάθησης. Μέσα από την ενεργή συμμετοχή σε διαπολιτισμικές δραστηριότητες, οι μαθητές και οι μαθήτριες δεν αποκτούν μόνο γνώση για άλλους πολιτισμούς, αλλά αναπτύσσουν και την ικανότητα να αμφισβητούν τις δικές τους πολιτισμικές παραδοχές, όπως προτείνει η έρευνα των Liddicoat και Scarino (2013).

Μεθοδολογία Έρευνας

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη χρήση σωμάτων κειμένων ως εργαλείο για τη διδασκαλία των συνομιλιακών συνεπαγωγών, με έμφαση στη σύνδεση γλωσσικής και πολιτισμικής μάθησης. Τα σώματα κειμένων, όπως το Corpus of Contemporary American English (COCA), προσφέρουν ένα πλούσιο σύνολο αυθεντικών γλωσσικών δεδομένων, παρέχοντας στους μαθητές και στις μαθήτριες τη δυνατότητα να εξετάζουν τη χρήση της γλώσσας σε πραγματικά συμφραζόμενα. Το COCA, το οποίο περιλαμβάνει πάνω από 1 δισεκατομμύριο λέξεις από διαφορετικά είδη λόγου (π.χ., προφορικό, γραπτό, ακαδημαϊκό), επιτρέπει την ανάλυση της γλώσσας με βάση τη συχνότητα, τη συμφραζόμενη χρήση και την ποικιλία των νοημάτων (Davies, 2008).

Για την ενίσχυση της πραγματολογικής ικανότητας των μαθητών, σχεδιάστηκαν τρεις καινοτόμες δραστηριότητες που ενσωματώνουν τη χρήση σωμάτων κειμένων. Καταρχάς πραγματοποιήθηκε ανάλυση αυθεντικών διαλόγων. Οι μαθητές και οι μαθήτριες χρησιμοποίησαν το COCA για να αναλύσουν διαλόγους, εστιάζοντας στις συνεπαγωγές που αναδύονται από τη γλωσσική χρήση. Για παράδειγμα, εντοπίστηκαν παραδείγματα εκφράσεων, όπως “I wouldn’t do that if I were you,” και συζητήθηκε η έμμεση πρόθεση αυτών των φράσεων. Η διαδικασία αυτή βασίστηκε στις αρχές της ερευνητικής μάθησης (inquiry-based learning), προτρέποντας τους μαθητές και τις μαθήτριες να εξετάζουν τα δεδομένα και να διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με τα συμφραζόμενα νοήματα. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν παιχνίδια ρόλων σε πολιτισμικά διαφορετικά πλαίσια. Στα παιχνίδια ρόλων, οι μαθητές και οι μαθήτριες κλήθηκαν να αναπαραστήσουν σενάρια, όπως η συμμετοχή σε ένα επαγγελματικό δείπνο ή η επίσκεψη σε διαφορετικές χώρες, εστιάζοντας στη χρήση συνεπαγωγών. Η δραστηριότητα αυτή εμπλουτίστηκε με πολιτισμικές πληροφορίες που εξήχθησαν από το COCA, επιτρέποντας στους μαθητές και στις μαθήτριες να κατανοήσουν πώς οι συνεπαγωγές επηρεάζονται από το πολιτισμικό πλαίσιο. Η

προσέγγιση αυτή βασίζεται στη θεωρία του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού (Vygotsky, 1978), που τονίζει τη σημασία της μάθησης μέσα από την αλληλεπίδραση. Τέλος, δημιουργήθηκαν γλωσσικοί χάρτες (mind maps). Οι μαθητές και οι μαθήτριες χρησιμοποίησαν γλωσσικούς χάρτες για να συνδέσουν τις συνεπαγωγές με πολιτισμικές νόρμες, όπως η ευγένεια, η αμεσότητα ή η αποφυγή αντιπαράθεσης. Οι χάρτες αυτοί, οι οποίοι βασίζονταν σε δεδομένα από το COCA, διευκόλυναν τη συστηματική κατανόηση της σχέσης μεταξύ γλώσσας και πολιτισμού, ενισχύοντας τη μεταγνωστική τους επίγνωση.

Η έρευνα διεξήχθη σε δύο σχολεία της Αττικής, περιλαμβάνοντας συνολικά 60 μαθητές και μαθήτριες (38 κορίτσια και 22 αγόρια) Γυμνασίου. Διήρκεσε έξι εβδομάδες (δύο διδακτικές ώρες ανά εβδομάδα) και πραγματοποιήθηκε σε δύο σχολεία της Αττικής, περιλαμβάνοντας συνολικά 60 μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίου. Η διαδικασία περιλάμβανε τρία στάδια: (α) προ-τεστ πραγματολογικής ικανότητας, (β) παρέμβαση με βάση τις δραστηριότητες, και (γ) μετα-τεστ και συνεντεύξεις. Οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρίστηκαν σε δύο ομάδες: η πειραματική ομάδα (30 μαθητές και μαθήτριες) η οποία ακολούθησε πρόγραμμα διδασκαλίας που βασίστηκε στη χρήση σωμάτων κειμένων και η ομάδα ελέγχου (30 μαθητές και μαθήτριες) η οποία ακολούθησε παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, με έμφαση στη μίμηση διαλόγων και τη διδασκαλία κανόνων ευγένειας.

Η συλλογή δεδομένων περιλάμβανε τεστ αξιολόγησης πραγματολογικής ικανότητας για το οποίο αναπτύχθηκε ειδικό εργαλείο που περιλάμβανε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ανοιχτού τύπου, εστιάζοντας στην ερμηνεία συνεπαγωγών και συνεντεύξεις κατά τις οποίες οι μαθητές και οι μαθήτριες ερωτήθηκαν σχετικά με τις εμπειρίες τους από τη συμμετοχή στις δραστηριότητες, επιτρέποντας την ποιοτική ανάλυση των απόψεών τους.

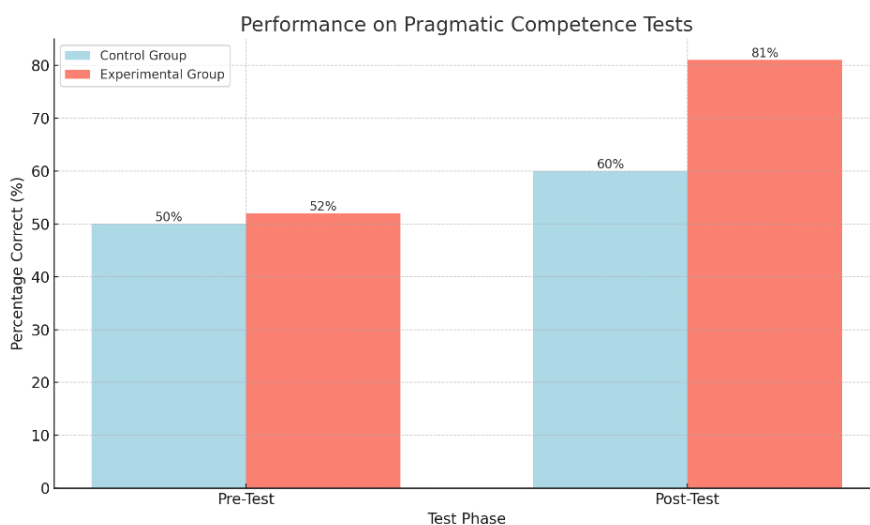
Αποτελέσματα Έρευνας

Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι η χρήση σωμάτων κειμένων είχε σαφή και θετική επίδραση στη διδασκαλία και τη μάθηση των συνομιλιακών συνεπαγωγών. Τα ευρήματα προέρχονται από την ανάλυση ποσοτικών δεδομένων από τα τεστ αξιολόγησης πραγματολογικής ικανότητας, καθώς και ποιοτικών δεδομένων από συνεντεύξεις με τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Η πειραματική ομάδα παρουσίασε σημαντική βελτίωση στις επιδόσεις της σε σχέση με την ομάδα ελέγχου. Συγκεκριμένα, η μέση βαθμολογία της πειραματικής ομάδας αυξήθηκε κατά

28% μετά την παρέμβαση, ενώ η αντίστοιχη αύξηση για την ομάδα ελέγχου ήταν μόλις 10%. Το ποσοστό σωστών απαντήσεων στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής που αφορούσαν την ερμηνεία συνεπαγωγών αυξήθηκε από 52% σε 81% για την πειραματική ομάδα, έναντι αύξησης από 50% σε 60% για την ομάδα ελέγχου. Στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, η πειραματική ομάδα έδειξε μεγαλύτερη ικανότητα να εξηγεί τα συμφραζόμενα νοήματα και να συνδέει τις συνεπαγωγές με τις πολιτισμικές τους διαστάσεις.

Πίνακας 1: Σύγκριση Επιδόσεων Πραγματολογικής Ικανότητας: Πειραματική Ομάδα έναντι Ομάδας Ελέγχου

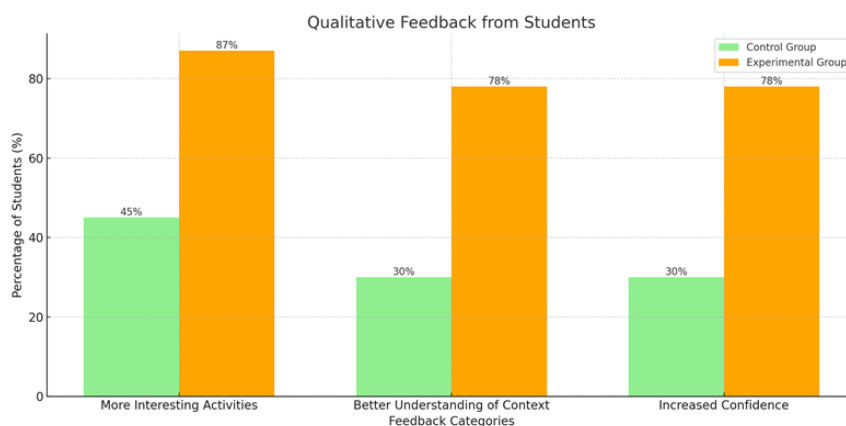

Η στατιστική ανάλυση με τη χρήση t-test έδειξε ότι οι διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων ήταν στατιστικά σημαντικές ($p < 0.01$), επιβεβαιώνοντας την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης με σώματα κειμένων. Επιπλέον, ο υπολογισμός του Cohen's d ανέδειξε μέγεθος επίδρασης 0.85, το οποίο θεωρείται μεγάλο σύμφωνα με τα κριτήρια του Cohen (1988), ενώ ο δείκτης η^2 (eta squared) βρέθηκε στο 0.32, γεγονός που δείχνει ότι περίπου το 32% της διακύμανσης στις επιδόσεις μπορεί να αποδοθεί στην παρέμβαση. Οι συνεντεύξεις με τους μαθητές και τις μαθήτριες της πειραματικής ομάδας παρείχαν πλούσιες πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία τους από τις δραστηριότητες: Το 87% των μαθητών και των μαθητριών ανέφερε ότι οι δραστηριότητες που βασίζονταν στα σώματα κειμένων ήταν πιο ενδιαφέρουσες από τις παραδοσιακές μεθόδους. Ιδιαίτερα, ανέφεραν ότι η ανάλυση αυθεντικών διαλόγων τους βοήθησε

να κατανοήσουν καλύτερα τη χρήση της γλώσσας σε πραγματικά συμφραζόμενα. Μαθητές και μαθήτριες ανέφεραν ότι οι δραστηριότητες που ενσωμάτωναν πολιτισμικές πληροφορίες, όπως τα παιχνίδια ρόλων, τους βοήθησαν να κατανοήσουν τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ της δικής τους κουλτούρας και άλλων πολιτισμών. Ένας/μία μαθητής/τρια δήλωσε: «*Κατάλαβα γιατί οι Άγγλοι χρησιμοποιούν τόσο έμμεσες εκφράσεις – είναι μέρος του τρόπου που επικοινωνούν και δείχνουν ευγένεια*». Το 78% των μαθητών και μαθητριών της πειραματικής ομάδας ανέφερε ότι αισθάνονται μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση να χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα σε διεθνή περιβάλλοντα, χάρη στην καλύτερη κατανόηση των πολιτισμικών και πραγματολογικών πτυχών της γλώσσας.

Οι μαθητές και μαθήτριες της ομάδας ελέγχου, που ακολούθησαν παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, δεν παρουσίασαν την ίδια θετική εμπειρία. Μόλις το 45% αυτών των μαθητών και των μαθητριών δήλωσε ότι οι δραστηριότητες που έκαναν ήταν ενδιαφέρουσες, ενώ μόνο το 30% αισθάνθηκε ότι βελτίωσε την κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών. Τα σχόλιά τους επικεντρώθηκαν κυρίως στην ανάγκη για πιο πρακτικές και διαδραστικές δραστηριότητες.

Πίνακας 2: Μαθητική Ανατροφοδότηση για Δραστηριότητες: Ενδιαφέρον, Κατανόηση και Αυτοπεποίθηση

Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της χρήσης σωμάτων κειμένων στη διδασκαλία πραγματολογικών δεξιοτήτων. Η προσέγγιση αυτή όχι μόνο βελτιώνει τις γλωσσικές επιδόσεις των μαθητών αλλά και προάγει τη διαπολιτισμική τους επίγνωση, καθιστώντας τους πιο έτοιμους για διεθνή επικοινωνία. Επιπλέον, η ελκυστικότητα και η αποτελεσματικότητα των

δραστηριοτήτων που βασίζονται σε αυθεντικά δεδομένα μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό κίνητρο για την ευρύτερη εφαρμογή αυτής της μεθόδου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Συμπεράσματα

Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο για την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ιδίως όταν ενσωματώνει πραγματολογικές δεξιότητες, όπως η κατανόηση των συνομιλιακών συνεπαγωγών. Η χρήση σωμάτων κειμένων, όπως το COCA, αποδείχθηκε ότι ενισχύει την πραγματολογική επίγνωση και την πολιτισμική ευαισθησία των μαθητών και των μαθητριών, διευκολύνοντας τους μαθητές και τις μαθήτριες να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα σε διεθνή επικοινωνιακά περιβάλλοντα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η προσέγγιση αυτή όχι μόνο βελτιώνει τις γλωσσικές επιδόσεις, αλλά επίσης καλλιεργεί δεξιότητες κριτικής σκέψης και ενσυναίσθησης, οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιτυχημένη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση.

Ωστόσο, η μελέτη παρουσιάζει ορισμένους περιορισμούς. Το μέγεθος του δείγματος ήταν σχετικά μικρό, καθώς περιλάμβανε μόλις 60 μαθητές και μαθήτριες από δύο σχολεία της Αττικής, γεγονός που περιορίζει τη δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων. Επίσης, η διάρκεια της παρέμβασης ήταν σύντομη, μόλις έξι εβδομάδες, και επομένως δεν επιτρέπει την αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης επίδρασης της μεθοδολογίας. Επιπλέον, η έρευνα εστίασε αποκλειστικά στη χρήση ενός συγκεκριμένου σώματος κειμένων (COCA), χωρίς να συγκριθεί με άλλα διαθέσιμα εργαλεία ή πηγές. Τέλος, οι συνεντεύξεις βασίστηκαν σε αυτοαναφορικές απαντήσεις των μαθητών και μαθητριών, οι οποίες ενδέχεται να περιλαμβάνουν στοιχεία υποκειμενικότητας.

Παρά τους παραπάνω περιορισμούς, η μελέτη προσφέρει σημαντικές παιδαγωγικές προεκτάσεις. Οι εκπαιδευτικοί Αγγλικών μπορούν να αξιοποιήσουν σώματα κειμένων στη διδακτική τους πρακτική, προκειμένου να ενισχύσουν τη διδασκαλία πραγματολογικών φαινομένων και να καλλιεργήσουν τη διαπολιτισμική επίγνωση των μαθητών. Η ενσωμάτωση δραστηριοτήτων, όπως τα παιχνίδια ρόλων σε πολιτισμικά διαφοροποιημένα σενάρια μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να αναπτύξουν στρατηγικές επικοινωνίας που λαμβάνουν υπόψη τις πολιτισμικές διαφορές. Επιπλέον, η προσέγγιση αυτή μπορεί να υποστηρίξει τη διαθεματική διδασκαλία, όπως το CLIL, και να προετοιμάσει καλύτερα τους μαθητές και τις

μαθήτριες τόσο για εξετάσεις γλωσσομάθειας όσο και για πραγματικές επικοινωνιακές καταστάσεις σε διεθνές περιβάλλον.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Byram, M. (2021). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.

Byram, M., & Wagner, M. (2018). Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. *Foreign Language Annals*, 51(1), 140-151.

Chun, D. M. (2011). Developing intercultural communicative competence through online exchanges. *CALICO Journal*, 28(2), 392–419.

Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241–266.

Davies, M. (2008). *The Corpus of Contemporary American English (COCA): 560 million words, 1990-present*. Retrieved from <https://www.english-corpora.org/coca/>

Göbel, K., & Helmke, A. (2010). Intercultural learning in English as foreign language instruction: The importance of teachers' intercultural experience and the usefulness of precise instructional directives. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1571–1582.

Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. In Cole, P., & Morgan, J. L. (Eds.), *Syntax and Semantics: Vol. 3. Speech Acts* (pp. 41-58). Academic Press.

Ishihara, N., & Cohen, A. D. (2010). *Teaching and Learning Pragmatics: Where Language and Culture Meet*. Routledge.

Kecskes, I. (2015). *Intercultural Pragmatics*. Oxford University Press.

Kramersch, C., & Kramersch, O. (2000). The avatars of literature in language study. *The Modern Language Journal*, 84(4), 553–573.

Liddicoat, A. J., & Scarino, A. (2013). *Intercultural language teaching and learning*. Wiley-Blackwell.

Romero-Trillo, J. (2002). The pragmatic fossilization of discourse markers in non-native speakers of English. *Journal of Pragmatics*, 34(6), 769-784.

Taguchi, N. (2019). *Pragmatics in Language Teaching*. Cambridge University Press.

Thomas, J. (1995). *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics*. Longman.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.